

VARKENS

ADLO-DEMOPROJECT

Doodgeboren biggen en uitval bij de biggen op het moderne varkensbedrijf

Op sommige bedrijven gaat bijna één op vier biggen verloren in de periode tot aan het spenen. In de nabije toekomst zal de aandacht dan allicht ook liggen op het in leven houden van de ongebo- ren en geboren biggen.

In oktober 2010 ging het ADLO-demoproject 'Doodgeboren biggen en uitval bij de biggen op het moderne varkensbedrijf' van start met als doel de risicofactoren van uitval van biggen in beeld te brengen en te zoeken naar oplossingen om de sterfte in de kraamstal te beperken. De volgende instellingen werken mee aan dit project: DGZ-Vlaanderen, de faculteit Diergeneeskunde van UGent, KH Kempen, KU Leuven, Hogeschool Gent, PVL Bocholt en ILVO Dier.

Dit artikel is het eerste in een reeks van vier waarin telkens een relevant thema aan bod komt. De onderwerpen voor deze reeks van artikels zijn: partusmanagement, partusinductie, voeding van de zeug tijdens de dracht en zeugenadministratie.

Voorbereiding

De periode in kraamstal is het belangrijkste moment van de zeugenhouderij. Daarom moet de geboorte van de biggen zo goed mogelijk voorbereid worden.

De biggen komen steriel ter wereld en hebben nog geen weerstand. Een propere geboorteplaats is daarom cruciaal voor een goede start. Tot aan de geboorte moet de mest achter de zeug minstens dagelijks weggenomen worden. Ook moet er aandacht geschonken worden aan de consistentie van de zeugenmest. Vaak worden additieven aan het zeugenvoer toegevoegd om een slappere mest-consistentie en dus een vlotter geboorteproses te bekomen. Te slappe mest is anderzijds moeilijker weg te scheppen en geeft een bevuilde achterhand van de zeug. Bij deze zeugen komen de biggen besmeurd ter wereld en komen er mestpartikels in hun ademhalingsstelsel terecht.

Een extra optie is het gebruik van werpmatjes.

De warmtelampen moeten tijdig boven het biggenest gehangen worden en de vloerverwarming moet ook op tijd ingeschakeld te worden. De verdamping van het vruchtwater en het opdrogen van de vruchtvliezen vergt veel warmte. Dit is de reden

De laatste jaren is het aantal geboren biggen per zeug per jaar drastisch toegenomen. Een strenge selectie op vruchtbaarheid en productiviteit, gecombineerd met inspanningen van de varkenshouder op gebied van onder andere dekmanagement en voeding, zorgden voor een toename van het aantal geboren biggen. Tegelijkertijd is er echter ook een stijging waarneembaar van het aantal doodgeboortes en van de uitval in de kraamstal.

Met de toename van het aantal biggen per zeug, merkt men ook een stijging van het aantal doodgeboortes en van de uitval in de kraamstal.

waarom de lichaamstemperatuur van de biggen enkele uren na de geboorte al met 3 tot 4°C gedaald is. Een warmtelamp en een warm biggenest kunnen dit energieverlies aan de big grotendeels compenseren. Biggen die sneller en met minder energieverlies opdrogen, gaan sneller naar de uier en nemen sneller biest op. Gemiddeld drinkt een big binnen de 15 minuten na de geboorte. Een biggenhok kan soelaas bieden aan de koudere kraamhokken (bv. de kraamhokken nabij de ventilator). De temperatuur ter hoogte van het biggenest rond werpen dient 32-35°C te bedragen.

Geboortehulp

Meestal komen de biggen op natuurlijke manier ter wereld. Soms echter is er interventie van de varkenshoud(st)er nodig. Het is absoluut noodzakelijk dat deze hulp goed en

hygiënisch uitgevoerd wordt. Een goede behandeling van witvuilen bestaat er niet. Alles is dus gericht op preventie bij geboortehulp en inseminatie. Geboortehulp is aangewezen als het 30 tot 40 minuten duurt vooraleer de volgende big geboren wordt of wanneer de laatst geboren big volledig opgedroogd is.

Indien de zeug "stil" gevallen is en er dus al enige tijd geen weën waargenomen worden, kan er oxytocine toegediend worden. Het is absoluut af te raden om aan een persende zeug oxytocine toe te dienen. Oxytocine doet bij een persende zeug de contracties nog verder toenemen, waardoor de baarmoeder als het ware in een spastische kramptoestand overgaat. De nageboorte laat hierdoor al los, waardoor de biggen te weinig zuurstof krijgen. Bij een zuurstoftekort worden de biggen dood geboren of zijn ze verzuurd en gaan ze (te) traag drinken. Ook een te hoge

dosis oxytocine geeft een spastische kramptoestand van de baarmoeder met meer doodgeboorte en verzuring. Er wordt daarom aangeraden om maximaal 1 ml (10IE) oxytocine toe te dienen.

Men mag oxytocine ook niet te vroeg tijdens het werpen toedienen. Als de baarmoederhals nog te weinig ontsloten is en men wekt met oxytocine baarmoedercontracties op, kunnen de biggen niet tijdig geboren worden, met verstikking tot gevolg. Als een zeug vlot haar eerste zes biggen geworpen heeft, dan pas kan men eventueel denken aan oxytocine bij weënzwakke. Verder wordt oxytocine hoogstens twee keer tijdens het werpen toegediend.

Opvoelen

Een zeug met weën waarbij de biggen te traag geboren worden, moet nader bekeken worden. De biggen hebben hoogstwaarschijnlijk een afwijkende ligging, er is een te grote big op komst of twee biggen bevinden zich tegelijk in het geboortekanaal. Wanneer men overgaat tot het manueel opvoelen van de zeug, moet men (indien nodig) eerst de box openen en de hokafscheiding wegnemen. Maar al te vaak wordt dit gedaan net vóór het opvoelen wanneer men de handschoen al aangetrokken heeft. Vaak is de achterkant van de zeugenbox bevuild en wordt de handschoen en dus ook het geboortekanaal bevuild. Vervolgens is het aanbevolen om de kling met warm water en zeep te reinigen. Dit is ten sterkste aanbevolen bij zeugen met te platte mest. Vervolgens rolt men de mouwen op tot aan de oksel, trekt men een lange wegwerphandschoen aan en brengt men rijkelijk glijmiddel aan. Het best brengt men eerst twee vingers in de vagina om irritatie/stress zo veel mogelijk te voorkomen. Vervolgens brengt men geleidelijk de hand en onderarm in de zeug om haar te verlossen. De navelstreng laat men het best intact, totdat die spontaan scheurt, zodat de big zo lang mogelijk van voldoende zuurstof voorzien wordt. Indien men plooiën in de kling voelt en de toegang tot de baarmoeder erg nauw is, moet men denken aan een baarmoedertorsie. Door de zeug recht te jagen en eventueel wat te doen bewegen kan de torsie opgeheven worden.